

Українці рятують від zapomnienia сmentарз в Злочівці

Українці рятують від забуття цвинтар у Золочівці

Podjęto kolejny krok w sprawie usunięcia zarostu z cmentarza katolickiego w Złoczówce w obwodzie rówieńskim. 27 kwietnia wolontariusze ze Zjednoczonego Centrum Komunikacyjnego w Łucku i miejscowi mieszkańcy uporządkowali teren, wycinając gęstą i wysoką roślinność oraz podnosząc z ziemi pomniki, których nie oszczędził czas.

Udokumentowana historia Złoczówki liczy co najmniej 477 lat. Na jej ziemiach od niepamiętnych czasów mieszkali ludzie różnych narodowości. Jeszcze w latach 30. ubiegłego stulecia w tej miejscowości żyli Ukraińcy, Polacy, Czesi, Niemcy i Żydzi. Obecnie tylko kilka miejscowych nazw i zarosnięty cmentarz świadczą o dawnej obecności Polaków.

Decyzję o posprzątaniu nekropolii podjęli wolontariusze ze Zjednoczonego Centrum Komunikacyjnego (ZCK) w Łucku. Organizacja ta została założona na początku marca w celu koordynowania pracy wolontariuszy, służb mundurowych oraz władz miejskich, wymiany informacji

i współpracy na rzecz obrony Wołynia i całej Ukrainy przed rosyjskimi okupantami. Centrum koordynuje przyjmowanie i dystrybucję pomocy humanitarnej, udziela wsparcia Siłom Zbrojnym, obronie terytorialnej, przesiedleńcom oraz wszystkim, którzy potrzebują pomocy w związku z rosyjską agresją.

Władysław Doroszenko, organizator akcji sprzątania i współkoordynator ZCK w Łucku, nie był wylewny w słowach. «Nasze Centrum zajmuje się przyjmowaniem, dostarczaniem i wysyłaniem pomocy humanitarnej, pomagamy wojsku, przesiedleńcom. Na ten cmentarz przybyli wolonta-

Зроблено ще один крок у порятунку з полону зарослів католицького кладовища в Золочівці на Рівненщині. 27 квітня волонтери з Єдиного комунікаційного центру в Луцьку та місцеві жителі провели тут прибирання, під час якого вирізали густу й високу рослинність та підняли із землі пам'ятники, яких не пожалів час.

Задokumentowana historia Złoczówki narażuje co najmniej 477 lat. Na jej ziemiach spokojnie проживали люди різних національностей. Ще в 30-х рр. минулого століття мешканцями села були українці, поляки, чехи, німці, євреї. Зараз про польську присутність тут свідчать лише кілька місцевих топонімів і заросле кладовище.

Прибрати його вирішили волонтери Єдиного комунікаційного центру (ЄКЦ) в Луцьку. Ця організація створена на початку березня з метою комунікування волонтерських, силових та владних структур у місті для обміну інформацією

та злагодженої роботи на захист Волині та України загалом від російських окупантів. Вона координує надходження і розподіл гуманітарної допомоги, надає підтримку Збройним силам, територіальній обороні, переселенцям та всім постраждалим від агресора.

Владислав Дорошенко, організатор акції прибирання і співкоординатор ЄКЦ у Луцьку, був небагатослівний. «Наш центр займається отриманням, доставкою і відправкою гуманітарних вантажів, ми допомагаємо армії, переселенцям. Сюди, на кладовище, приїхали волонтери центру і люди, які відгукнулися на наше оголошення.

str. 2

«Дякуємо полякам за допомогу»

«Dziękujemy Polakom za wsparcie»

сторінка 4

Збараж передав Болеславцю українські книги

Zbaraż przekazał ukraińskie książki do Bolesławca

сторінка 5

День польського прапора в Тернополі

Dzień Polskiej Flagi w Tarnopolu

сторінка 9

Україна користуватиметься терміналом у Дорогузьку

Ukraina będzie korzystała z terminalu w Dorohusku

сторінка 11

Спадщина піарів на Волині. Вийшла друга монографія

Dziedzictwo piarów na Wołyniu. Ukazała się druga monografia

сторінка 12

Українці порządкують polskie cmentarze

Українці впорядковують польські кладовища

W przeddzień Wielkanocy w kilku miejscowościach w obwodzie wołyńskim, rówieńskim i tarnopolskim miejscowi mieszkańcy z wdzięczności dla Polaków porządowali cmentarze katolickie.

Jedną z takich nekropolii był stary cmentarz w **Szpanowie** koło Równego. «Inicjatorem akcji porządkowania było właściwie Stowarzyszenie «Wołyński Rajd Motocyklowy». Członków tego Stowarzyszenia, m.in. pana Henryka Kozaka, znam już wiele lat. Porządкуюć polskie cmentarze w Ukrainie. W tym roku WRM planował udać się na cmentarze w Odessie, Hajsynie i Brodach. Ułożono harmonogram, zarezerwowano hotele. Ale nie udało się. Kiedy zobaczyłem, jak Polacy traktują Ukraińców, ilu oni przyjęli naszych uchodźców, jak bardzo im pomagają, jak wspierają Ukrainę, wpadłem na pomysł: skoro nie mogą przyjechać, zróbmy to sami, aby pokazać, że szanujemy Polaków. Więc posprzątałyśmy na cmentarzu w Szpanowie» – powiedział Roman Stasiuk, mieszkaniec pobliskiej Hruszwicy, deputowany Równieńskiej Rady Obwodowej.

«Dziękujemy Polakom za pomoc w walce z rosyjskim okupantem» – rozmówca wyraził wdzięczność w imieniu wszystkich, którzy sprzątały cmentarz.

W pracach zrealizowanych przy wsparciu przewodniczącego Szpanowskiej Zjednoczonej Hromady Terytorialnej Mykoły Stolarczuka oraz Jarosława Kowalczyka, prezesa Centrum Kulturalno-Oświatowego imienia Tomasza Oskara Sosnowskiego w Równem, brali udział mieszkańcy Szpanowa i okolicznych wsi. Cmentarz oczyszczono z krzaków, gałęzi i śmieci, postawiono powalone krzyże i pomniki, zbudowano nowe schody. Do renowacji przekazano posąg Najświętszej Marii Panny, który przez wiele lat leżał w rowie w pobliżu cmentarza. Po odrestaurowaniu planowane jest zainstalowanie go w miejscu, w którym stał.

Kolejną miejscowością, w której Ukraińcy uporządkowali polski cmentarz, jest **Rokitno** w obwodzie rówieńskim. Zapytany, kto był pomysłodawcą posprzątania cmentarza, jeden z uczestników akcji, Wiktor Minicz, powiedział: «Pomysł zrodził się sam. Od chwili, gdy Rosja otworzyła zaatakowała Ukrainę, Polacy jako pierwsi zareagowali i przyjęli naszych ludzi, zapewnili im schronienie i środki do życia. Jednym ze sposobów, w jaki mogliśmy w tej chwili podziękować, było posprzątanie cmentarza».

Pan Wiktor jest przedsiębiorcą, jednym z założycieli organizacji pozarządowej «Nowa Rokitniwszczyna». Cmentarz porządkowało sześć osób, dorośli i dzieci. Mówi, że ze względu na spontaniczne powstanie pomysłu inicjatorzy

nawet nikogo nie poinformowali o swoim zamiarze – po prostu zabrali się za robotę. «Chcilibyśmy podziękować wszystkim Polakom, którzy naprawdę dzisiaj pokazali, że Ukraińcy i Polacy to są bratnie narody. Jesteśmy ogromnie wdzięczni za schronienie dla naszych kobiet i dzieci oraz za pomoc, jakiej nam dzisiaj udzielają» – powiedział Wiktor Minicz.

W dowód wdzięczności dla Polaków cmentarz posprzątała także miejscowa społeczność w **Zurawnikach** na Wołyniu. Pisze o tym na Facebooku Oleksij Złatohorski, archeolog i wolontariusz, który od wielu lat porządkuje nekropolie wołyńskie. Przesłał do redakcji zdjęcia: «To nie jest odosobnione działanie i to bardzo, bardzo cieszy. Zobaczyłem dzisiaj przypadkiem, kiedy przyjechałem po pomoc humanitarną dla obwo- du kijowskiego. Kiedyś był tu las. Razem jesteśmy silni».

Polski cmentarz w **Hołobach** wolontariusze z Polski i Ukrainy wspólnie zaczęli porządkować w 2021 r. w ramach projektu «Zapomniane cmentarze Wołynia». Projekt był koordynowany przez Fundację Partnerstwa dla Europy Środkowo-Wschodniej. W 2022 r. planowano kontynuację projektu, m.in. renowację zniszczonej kaplicy. Wojna przerwała te plany, a polscy wolontariusze nie byli w stanie przyjechać.

Jak powiedział Serhij Harbaruk, przewodniczący Hołobskiej Zjednoczonej Hromady Terytorialnej, mieszkańcy wsi wraz z wolontariuszami z obu krajów wcześniej też uczestniczyli w porządkowaniu cmentarza. Nekropolia jest dość duża, jej powierzchnia to ok. 2 ha, więc pracy jest sporo. «W tym roku postanowiliśmy całkowicie wyciąć tam wszystkie zarośla, a w okresie letnim zastosować herbicydy. Wcześniej też wycinaliśmy tu krzewy i młode drzewa, ale po dwóch-trzech latach cmentarz znów zarastał» – wyjaśnia przewodniczący hromady.

W porządkowaniu cmentarza wzięli udział mieszkańcy wsi, w tym pracownicy branży kultury oraz przedstawiciele rady wiejskiej. W pracach, które trwały przez cztery dni, uczestniczyło łącznie ok. 20 osób. Wśród wolontariuszy byli także przesiedleńcy ze wschodu Ukrainy, którzy obecnie znaleźli schronienie w Hołobach.

W imieniu mieszkańców Hołobów Serhij Harbaruk wyraził wdzięczność Polakom: «Chcemy podziękować narodowi polskiemu za to wsparcie, jakiego udziela Ukrainie teraz, w czasie ro-

U низці населених пунктів Волинської, Рівненської та Тернопільської областей місцеві жителі-українці на знак подяки полякам перед Великодніми святами наводили лад на католицьких цвинтарях.

Одним із таких некрополів став старовинний цвинтар у **Шпанові** біля Рівного. «Ініціатором прибирання фактично було товариство «Волинський мотоциклетний рейд». З його активістами, зокрема з Генриком Козаком, я знайомий уже не перший рік. Вони прибирають польські цвинтарі в Україні, цього року ВМР планував поїхати на кладовища в Одесі, Гайсині та Бродях. Уже і графік руху був складений, заброньовані готелі. Та не склалося... Коли я побачив те, як поляки ставляться до українців, скільки вони прийняли в себе наших біженців, скільки надають допомоги, як уболівають за Україну, в мене зродилася ідея: оскільки вони не можуть приїхати, то цю роботу зробимо ми, щоби показати, що поважаємо поляків. От і самотужки прибрали на шпанівському кладовищі», – розповів мешканець поблискої Грушвиці Роман Стасюк, депутат Рівненської обласної ради.

«Дякуємо полякам за їхню допомогу в боротьбі з російськими окупантами», – висловив вдячність усіх учасників прибирання співрозмовник.

У роботах, які проводили за підтримки керівника Шпанівської об'єднаної територіальної громади Миколи Столярчука та Ярослава Ковальчука, голови Культурно-просвітницького центру імені Томаша Оскара Sosnowського в Рівному, брали участь жителі Шпанова та навколишніх сіл. Територію кладовища розчистили від кущів, гілок та сміття, підняли повалені хрести та пам'ятники, а також спорудили нові сходи. Фігуру Пресвятої Діви Марії, яка пролежала багато років у рові біля кладовища, відвезли на реставрацію. Після відновлення її планують встановити на місці, де вона стояла раніше.

Ще один населений пункт, де українці прибрали польське кладовище, – це **Рокитне** в Рівненській області. На запитання, чия була ідея навести лад на цвинтарі, один із учасників прибирання Віктор Мінч відповів: «Ідея виникла сама по собі. З моменту, коли Росія відкриває вторглася в Україну, першим братнім народом, який відгукнувся і прийняв наших людей, надав їм прихисток і засоби для життя, були поляки. Одним із того, чим ми могли зараз віддячити, було прибирання цвинтаря».

Віктор – підприємець, один із засновників громадської організації «Нова Рокитнівщина». Кладовище прибирали шість осіб, дорослі ра-

зом із дітьми. За його словами, оскільки ідея виникла спонтанно, то ініціатори навіть нікого не повідомляли про свій намір – просто взяли і зробили. «Хотілося би подякувати всім полякам, які сьогодні дійсно показали, що українці й поляки – це братні народи. За прихисток, особливо прихисток для наших жінок і дітей, і за ту допомогу, яку вони нам сьогодні надають, величезна наша подяка», – зазначив Віктор Мінч.

На знак вдячності полякам цвинтар прибрала також місцева громада в **Журавниках** Волинської області. Про це повідомив Олексій Златогорський, археолог і волонтер, який уже багато років займається впорядкуванням волинських некрополів. Він надіслав до редакції знімки: «Це насправді не поодинокий випадок, це дуже і дуже приємно. Випадково сьогодні побачив, забираючи гуманітарну допомогу на Київщину. Разом ми сила. А колись тут був узгалі ліс».

Польський цвинтар у **Голобах** волонтери з Польщі та України спільно почали прибирати в рамках проекту «Забуті цвинтарі Волині» у 2021 р. Проект координувала Фундація партнерства для країн Центральної і Східної Європи. У 2022 р. прибирання планували продовжити, хотіли, зокрема, відновити зруйновану каплицю. Війна перекреслила ці плани, і польські волонтери приїхати не змогли.

Як розповів Сергій Гарбарук, голова Голобської об'єднаної територіальної громади, жителі села раніше теж спільно з волонтерами обох країн брали участь у прибиранні кладовища. Некрополь чималенький, має площу близько 2 га, тож роботи тут удосталь. «Ми вирішили цього року повністю зрізати всі зарості на ньому і впродовж літнього періоду покрити гербіцидами. Ми й раніше вирубували тут кущі та молоді дерева, та за два-три роки кладовище знову заростало», – пояснює голова громади.

Прибирати цвинтар вийшли жителі села, зокрема працівники культури та представники селищної ради. Всього в роботах, що тривали чотири дні, брали участь близько 20 осіб. Були серед волонтерів і переселенці зі сходу України, яких зараз прийняли Голоби.

Сергій Гарбарук від імені жителів Голоб висловив вдячність полякам: «Ми хотіли би подякувати польському народові за ту підтримку, яку він надає Україні зараз, під час військової

1

2

Chcieliśmy być bliżej domu rodzinnego

Ми хотіли бути ближче до рідного дому

Po obu stronach Bugu żyją tysiące rodzin, których korzenie pod dyktando Moskwy zostały wyrwane z rodzinnych wsi i miast przez komunistyczne reżimy Ukraińskiej SRR i Polski, po podpisaniu 9 września 1944 r. umowy przewidującej przymusowe przesiedlenie setek tysięcy Polaków z zachodu Ukrainy do Polski, zaś Ukraińców z terenów polskich do wschodnich obwodów USRR. Ten los dotknął również moich rozmówców Mykoła i Wirę Łysaków.

Rodziny Mikołaja s. Kidrata i Wiry c. Adama Łysaków zostały przesiedlone z Chełmszczyzny do radzieckiej Ukrainy pod koniec II wojny światowej. Dziś małżeństwo mieszka w wiosce Zasmyki w rejonie kowelskim obwodu wołyńskiego. Przed II wojną światową miejscowość była licznie zamieszkała przez Polaków, obecnie jest to wieś z kilkoma domami.

«Musieliśmy wszystko odbudować»

«Urodziłem się w 1933 r. we wsi Wołczyny (dziś powiat włodawski w województwie lubelskim – aut.) w rodzinie Kındrata Łysaka s. Gawryła i Kateryny Pelagii c. Pantelejmona, z domu Jacało. Nasi przodkowie mieszkali tam od dawna. W czasie I wojny światowej z powodu bliskości frontu naszą rodzinę ewakuowano na Syberię, ale potem wróciła. Została tylko siostra mojej mamy, która później wyszła tam za męża. Kiedy nasza rodzina wróciła do Polski, nie było już ani naszego domu, ani budynków gospodarczych. Musieliśmy wszystko odbudować» – mówi Mykoła Łysak.

Jego ojciec pod koniec lat 20. XX w. służył w Wojsku Polskim w Łodzi. Ożenił się już po powrocie z armii: «W rodzinie było pięcioro dzieci, ale dwoje zmarło na tyfus. Jeszcze jeden mój brat urodził się już w Ukrainie. Żyliśmy dość dobrze, mieliśmy duże gospodarstwo, a w nim m.in. 7 krów. Posiadaliśmy również własną pasiekę na 50 uli. Uprawialiśmy 5 hektarów ziemi i byliśmy właścicielami własnego lasu».

Pan Mykoła wspomina sąsiadów: «Wioskę zamieszkiwali głównie Ukraińcy, ale byli też Polacy. Pamiętam Grozińskiego, który miał młyn, i Hławackiego, uprawiającego ziemię. Z Polakami mieliśmy dobre stosunki. Na ich Święta dziadkowie chodzili do nich w odwiedziny, kiedy zaś 6 stycznia zaczynaliśmy obchodzić nasze Święta, Polacy odwiedzali Ukraińców. Moi rodzice i dziadkowie starali się nie pracować w święta katolickie. Do cerkwi nasza rodzina chodziła do sąsiedniej wsi Zbereże (dziś wieś w powiecie włodawskim – aut.)».

«Urodziłam się w 1939 r. we wsi Kaplonosy (dziś powiat włodawski – aut.) w rodzinie Adama s. Iwana Patury i Zofii c. Iwana, z domu Busko. Kilka miesięcy po moim przyjściu na świat ojciec został zmobilizowany do Wojska Polskiego – po-

szedł na wojnę z Niemcami. Dla mojej mamy to było drugie małżeństwo. Razem z nami dorastała jej córka po pierwszym mężu – Kateryna Dudyk c. Stepana, urodzona w 1929 r. Mieszkał z nami również mój dziadek Iwan Busko s. Andrija. Mieliliśmy 18 ha ziemi i gospodarstwo, które wszyscy razem uprawialiśmy» – mówi pani Wira.

Wira Łysak wspomina tradycje ślubne na Chełmszczyźnie: «Kiedy chłopiec brał sobie dziewczynę, kupował jej buty na obcasie, kożuszek i dużą chustę. Jedną z sióstr mojej mamy miała wyjść za męża, jej narzeczony to wszystko kupił, ale ona zmarła».

«Najsilniejsze były małe dzieci»

«W pobliżu sąsiedniej wsi Sobibór (dziś powiat włodawski – aut.) w latach 1942–1943 mordowano Żydów. Byli tam również Żydzi z Wołczyn. Kazano im iść na stację kolejową pod Sobiborem, ponieważ rzekomo mieli być przewiezieni do pracy w fabryce guzików. Kiedy Żydzi tam przybyli, zabrano im wszystkie wartościowe rzeczy i wysłano na śmierć do komór gazowych w obozie. Najmocniejsze były małe dzieci, którym udawało się przetrwać nawet gaz. Ludzie z sąsiednich wiosek opowiadali, że krowy ryczały na ten czarny dym z obozu. Gdy już po wojnie jeździliśmy do Polski, mijaliśmy Sobibór. Stoi tam pomnik matki z dzieckiem. Nigdy nie mogłam zrozumieć, dlaczego tych ludzi tak mordowano» – mówi pani Wira.

«W lasach w pobliżu naszych wsi ukrywali się partyzanci rosyjscy, ale do naszej miejscowości nie przychodzili. Na torach stawiali miny i wysadzali pociągi» – wspomina pan Mykoła. «W Kaplonosach budynki były pokryte słomą. Około 1943 r. Niemcy spalili wieś. Nasz dom ocalał. W tym czasie wiele osób zaczęło wyjeżdżać do Ukrainy. Siostra mojego ojca została w Polsce. Wyszła za męża za Ukraińca, ale obojgu udało się otrzymać polskie obywatelstwo. Mieszkali we Włodawie, później przeszli na język polski. Wszyscy nasi pozostali krewni wyjechali z Polski do Ukrainy» – mówi pani Wira.

«Wciąż nie możemy wrócić do domu»

Pani Wira opowiada o przesiedleniu swojej rodziny z Chełmszczyzny na radziecką Ukrainę

z oboch boków Bugu żyją tysiące rodzin, чиє коріння під диктовку Москви вирвали з рідних сіл і міст комуністичні режими УРСР та Польщі, підписавши 9 вересня 1944 р. угоду, яка передбачала примусове переселення сотень тисяч поляків із заходу України до Польщі та українців із Польщі у східні області УРСР. Серед них – мої співрозмовники Микола і Віра Лисаки.

Родини Миколи Кındратовича та Віри Адамівни Лисаків наприкінці Другої світової війни були переселені з Холмщини до Радянської України. Нині подружжя живе в селі Засмики Ковельського району Волинської області. До Другої світової тут проживала чимала польська громада, а нині це невеличке село на кілька хат.

«Довелося все відбудувати»

«Я народився в 1933 р. у селі Волчини (сьогодні у Володавському повіті Люблінського воєводства, – авт.) у родині Кındрата Гавриловича Лисака і Катерини-Пелагії Пантелеймонівни, у дівочтві Яцало. Наші предки жили там віддавна. У роки Першої світової війни через близьку відстань до фронту наша сім'я була евакуйована до Сибіру, але згодом повернулася. Лише сестра моєї матери там лишилася і згодом вийшла заміж. Коли наша родина повернулася до Польщі, то вже не було ні нашої хати, ні господарських приміщень. Довелося все відбудувати», – розповідає Микола Лисак.

Його батько наприкінці 1920-х рр. проходив військову службу у Війську Польському в Лодзі. Він одружився вже після повернення з армії: «В родині було п'ятеро дітей, але двоє з них померли від тифу. Ще один мій брат народився вже в Україні. Ми жили непогано, мали чимале господарство, що складалося із семи корів. Також у нас була своя пасіка на 50 вуликів. Обробляли 5 га землі і мали свій великий ліс».

Микола Кındратович згадує про сусідів: «У селі проживали переважно українці, але були також поляки. Пригадую Грозінського, який мав вітряк, і Главацького, який господарював на землі. З поляками в нас були добрі відносини. Коли вони мали свято, то мої дід і баба йшли до них у гості, а коли 6 січня починалися наші свята, то поляки приходили до українців. Мої батьки й дідусь із бабусею намагалися не працювати на католицькі свята. До церкви наша сім'я ходила в сусіднє Збереже (сьогодні село у Володавському повіті, – авт.)».

«Я народилася в 1939 р. у селі Капльоноси (сьогодні у Володавському повіті, – авт.) в родині

ні Адама Івановича Патури та Софії Іванівни, в дівочтві Буско. Через кілька місяців після мого народження батька призвали до Війська Польського на війну з німцями. Для матери це був другий шлюб. Разом із нами виховувалася її дочка від першого чоловіка Катерина Степанівна Дудик, що народилася в 1929 р. Також із нами проживав дідусь Іван Андрійович Буско. У нас були 18 га землі й господарство, яке ми всі разом обробляли», – каже Віра Адамівна.

Вона пригадує шлюбні традиції на Холмщині: «Коли хлопець брав дівчину, то купував їй черевки на підборах, кожушка і велику хустку. Одна із сестер моєї матери мала виходити заміж і її наречений все це купив, але вона померла».

«Найміцнішими були маленькі діти»

«Поблизу сусіднього села Собібур (сьогодні у Володавському повіті, – авт.) у 1942–1943 рр. спалили євреїв. Були там і євреї з Волчини. Їм наказали піти до залізничної станції поблизу Собібура, оскільки їх нібито мали перевозити на гудзикову фабрику на роботу. Коли євреї прибували туди, то в них забирали всі цінні речі й відправляли на смерть до газових камер у таборі. Найміцнішими були маленькі діти, які навіть після газу ще лишилися живими. Люди із сусідніх сіл розповідали, що корови ричали від того чорного диму, який ішов із табору. Коли вже після війни ми їздили до Польщі, то проходили повз Собібур. Там стоїть пам'ятник матері з дитиною. Я ніколи не могла зрозуміти, за що тих людей так мордували», – зазначає Віра Адамівна.

«Поблизу наших сіл були рускі партизани, які ховалися по лісах, але в наше село не приходили. Вони клали на рейки міни і підірвали поїзди», – додає Микола Кındратович. «У Капльоносах хати були вкриті соломомою. Близько 1943 р. німці спалили село. Наша хата збереглася. В той час багато людей починало виїжджати до України. Сестра мого батька лишилася в Польщі. Вона вийшла заміж за українця, але їм обом вдалося отримати польське громадянство. Вони проживали у Влодаві й пізніше почали розмовляти польською мовою. Усі інші наші родичі виїхали з Польщі до України», – говорить Віра Адамівна.

1

2

Коścioły Rzeszowa w grafice

Костели Жешува у графіці

W Tarnopolskim Obwodowym Muzeum Krajoznawczym otwarto wystawę wybitnego ukraińskiego artysty Jewhena Udina «Kościoły Rzeszowa. Polska w grafice». Prace z tego cyklu były już wcześniej eksponowane w Ukrainie i Polsce. Teraz można było je obejrzeć w mieście, w którym artysta mieszka i pracuje.

Wystawa została otwarta 21 kwietnia przez dyrektora Obwodowego Muzeum Krajoznawczego Jaremę Szatarskiego, który pogratulował artyście niedawnego jubileuszu 85-lecia oraz wystawienia jego prac w muzeum. Mistrzowi, który poprzez swoją twórczość kreuje pozytywny wizerunek Ukrainy w świecie, przyszło pogratulować wielu przyjaciół i miłośników jego prac, przedstawicieli władz wykonawczych i samorządowych, studenci i wykładowcy, nauczyciele i uczniowie, z którymi pracował.

Udział w uroczystości wzięli również członkowie Polskiego Centrum Kultury i Edukacji im. prof. Mieczysława Krąpca w Tarnopolu. Prezes organizacji Piotr Fryz w imieniu tarnopolskich

Polaków podziękował za poruszoną w pracach tematykę i zaproponował współpracę przy tworzeniu znaczka pocztowego przedstawiającego Kościół Miłosierdzia Bożego i Najświętszej Marii Panny Nieustającej Pomocy na obrazie autorstwa Jewhena Udina.

Przyjaciele z organizacji pozarządowej «Udin & Co» też odwiedzili wernisaż wystawy, aby pogratulować słynnemu twórcy. W wydarzeniu uczestniczyła również Maria Hołub, utalentowana 15-letnia artystka z Czernihowa, która obecnie mieszka z matką w Tarnopolu.

Tekst i zdjęcia: Алла Фліссак, Польське Центрум Культури і Edukacji im. prof. Mieczysława Krąpca w Tarnopolu

У Тернопільському обласному краєзнавчому музеї відкрили виставку заслуженого художника України Євгена Удіна «Костели Жешува. Польща в графічних аркушах». Раніше роботи із цієї серії вже експонували в Україні та Польщі. Тепер їх показали в місті, де живе і працює художник.

Виставку 21 квітня відкрив директор обласного краєзнавчого музею Ярема Шатарський, який привітав художника з нещодавнім 85-річним ювілеєм та показом робіт у стінах музею. Привітати художника, який своєю працею творить позитивний імідж України у світі, прийшли багато друзів та шанувальників його творчості, представники органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, студенти та викладачі вищих навчальних закладів, учителі та учні, з якими працював митець.

Відвідали захід також члени Польського центру культури та освіти імені професора Мечислава Кромпця в Тернополі. Голова організації Петро Фриз подякував від імені всієї

польської громади за важливість тематики виставки та запропонував співпрацю стосовно створення поштової марки із зображенням костелу Божого милосердя і Матері Божої Неустанної помочі авторства Євгена Удіна.

Знаного художника прийшли привітати також друзі з громадської організації «Удін і Ко». На захід завітала й Марія Голуб – талановита 15-річна художниця з Чернігова, яка зараз живе в Тернополі разом зі своєю мамою.

Текст і фото: Алла Фліссак, Польський центр культури та освіти імені професора Мечислава Кромпця в Тернополі

Maniewicze złożyły życzenia Polakom z okazji Dnia Flagi oraz Święta Konstytucji

Маневичі привітали поляків із Днем прапора та Днем Конституції

«Maniewicka Terytorialna Hromada na czele z przewodniczącym Oleksandrem Hawrylukiem składa Państwu najserdeczniejsze życzenia z okazji polskich państwowych świąt – Dnia Flagi oraz Dnia Konstytucji!» – czytamy na profilu Hromady na Facebooku.

«Колектив Маневичької селищної ради в особі селищного голови Олександра Гаврилюка щиро вітає вас із нагоди великих державних свят Республіки Польща: Дня прапора та Дня Конституції!» – читаємо на сторінці громади у фейсбуці.

Wyrażając szacunek dla Polaków, z którymi Maniewicze aktywnie współpracują, przy siedzibie Hromady na centralnym placu miasteczka 2 maja wywieszono biało-czerwoną flagę.

«Życzymy niezłomnego ducha, pokoju oraz dobrobytu. Dziękujemy za wsparcie i pomoc! Doceniamy naszą współpracę! Razem do zwycięstwa!» – napisano na profilu Maniewickiej Hromady.

На знак поваги та співпраці на центральній площі Маневичів біля приміщення селищної ради 2 травня підняли біло-червоний стяг.

«Сердечно бажаємо непохитного духу, впевненості в мирному завтрашньому дні та подальшого процвітання. Дякуємо за вашу підтримку та допомогу! Цінуємо нашу співпрацю! Разом до перемоги!» – написала селищна рада.

«Марш Полонії» на хва́тę walczącej Ukrainie!

Pełnomocnik Rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą złożył Rodakom życzenia z okazji ich święta zapraszając polonijnych artystów całego świata do wykonania, wraz z Olgą Pasiecznik, «Маршу Полонії», XIX-wiecznej wersji Pieśni Legionów napisanej do muzyki ukraińskiej dumki. W projekcie udział wzięły 32 osoby z 17 krajów.

Od 20 lat, 2 maja obchodzimy Dzień Polonii i Polaków za Granicą, ustanowiony przez Sejm RP, z inicjatywy Senatu RP, w 2002 roku. To piękne święto łączności z Ojczyzną 20 milionów Rodaków, którzy Polskę noszą w sercu pod wszystkimi szerokościami geograficznymi.

Z tej okazji, jako Pełnomocnik Rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą, chciałbym złożyć Państwu serdeczne życzenia: szczęścia w życiu osobistym i rodzinnym, sukcesów zawodowych i społecznych oraz satysfakcji z działalności dla Ojczyzny. Dziękuję za to, że są Państwo prawdziwymi ambasadorami Polski i jej dobrego imienia!

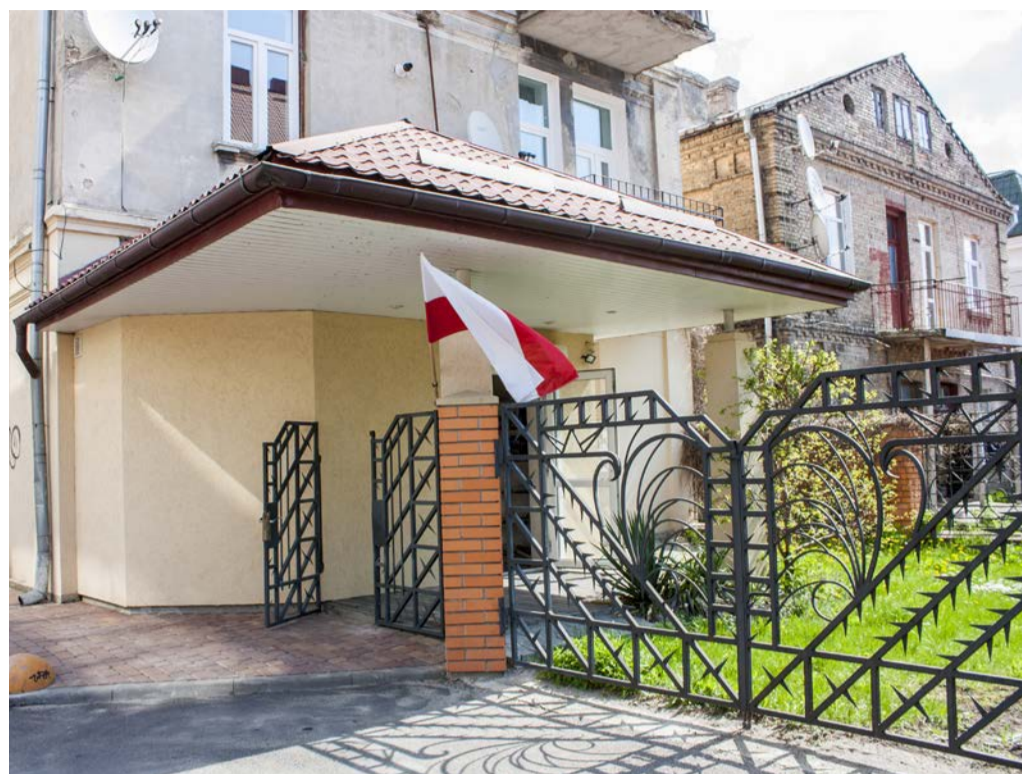
W 2022 roku obchodzimy 225. rocznicę powstania Pieśni Legionów oraz 95. rocznicę ustanowienia Mazurka Dąbrowskiego hymnem Polski. Hymn Polonii, utwór «Марш, марш Polonia» jest XIX-wieczną wersją tej pieśni, śpiewaną na nutę ukraińskiej dumki. Dziś szczególnie, wobec rosyjskiego najeźdźcy, to piękny symbol harmo-

nii i solidarności między naszymi Narodami, między Polską i Ukrainą.

Dlatego też, wraz z Radiem dla Ciebie, zaprosiłem do wspólnego wykonania «Маршу Polonii», słynną polską śpiewaczkę ukraińskiego pochodzenia Olgę Pasiecznik oraz śpiewających Rodaków z całego świata. Dziękuję wszystkim Artystom, dziękuję Pani Oldze Pasiecznik, która intonuje pieśń Polonii, jak i kończy ją tradycyjną ukraińską zwrotką.

Uczcijmy ten Dzień z hymnem Polonii i wiary w zwycięstwo na ustach. W tym szczególnym czasie, życzymy pokoju nam wszystkim, a szczególnie Rodakom i Przyjaciółom z Ukrainy! (Posłuchać pieśni «Марш Polonii» w wykonaniu Polaków z całego świata można tu: <https://cutt.ly/QGDrFuV>).

Jan Dziedziczak
Pełnomocnik Rządu
do spraw Polonii i Polaków za Granicą

Polska flaga na siedzibie Stowarzyszenia Kultury Polskiej im. Ewy Felińskiej na Wołyniu. Łuck, 2 maja 2022 r.

Dzień Polonii w Dubnie

Członkowie Dubieńskiego Towarzystwa Kultury Polskiej obchodzili Dzień Polonii i Polaków mieszkających na całym świecie.

Niektórzy członkowie Dubieńskiego Towarzystwa Kultury Polskiej bronią obecnie Ukrainy jako żołnierze Sił Zbrojnych. Ze względu na to z inicjatywy prezesa organizacji Kazimierza Bobera ks. Grzegorz Oważany odprawił uroczystą liturgię w kościele pw. Świętego Jana Nepomucena w Dubnie.

Zgromadzeni modlili się w intencji Ukrainy, jej żołnierzy oraz wszystkich członków Dubieńskiego Towarzystwa Kultury Polskiej. Po nabożeństwie odbyło się spotkanie najstarszych członków Towarzystwa.

W kościele w Dubnie parafia pw. Świętego Jana Nepomucena oraz Dubieńskie TKP zorga-

nizowały centrum pomocy humanitarnej. Dzięki rodzinie Owsijków z Polski do Dubna przywieziono wiele ładunków. Dary przekazano Siłom Zbrojnym Ukrainy, szpitalom, przesiedleńcom oraz osobom potrzebującym.

Przy okazji Towarzystwo i Parafia składają serdeczne podziękowania organizacjom polonijnym, Polsce i wszystkim Polakom za wsparcie udzielane w tym trudnym dla Ukrainy czasie nie tylko osobom polskiego pochodzenia, ale i całemu narodowi ukraińskiemu.

Jana Klimczuk,
Dubieńskie Towarzystwo Kultury Polskiej

День Полонії в Дубні

Члени Дубенського товариства польської культури відзначали День Полонії та поляків, які проживають у різних країнах світу.

Деякі члени Дубенського товариства польської культури стали на захист України. Тож у костелі Святого Йоана Непомука отець Гжегож Оважани відправив урочисту літургію, яку замовив голова організації Казимир Бобер.

Присутні молилися за Україну, її воїнів і за всіх членів Дубенського товариства польської культури. Після служби Божої відбулася зустріч найстарших членів товариства.

У дубенському костелі парафія Святого Йоана Непомука та Дубенське ТПК організували центр гуманітарної допомоги. Завдячуючи родині Овсіюків із Дубна, багато вантажів було

привезено з Польщі. Поміч передали Збройним силам України, шпиталю, переселенцям та іншим особам, які її потребували.

Користуючись нагодою, товариство та парафія висловлюють подяку полонійним організаціям, Польщі та всім полякам за підтримку не тільки людей польського походження, а й всього українського народу в такий надскладний для України час.

Яна Klimczuk,
Дубенське товариство польської культури

Dzień Polskiej Flagi w Tarnopolu

День польського прапора в Тернополі

2 maja Polskie Centrum Kultury i Edukacji im. prof. Mieczysława Krąpca w Tarnopolu obchodziło Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej oraz Dzień Polonii i Polaków za Granicą.

Co roku polska wspólnota w Tarnopolu celebrowała te święta, a także Dzień Konstytucji 3 Maja.

W tym roku Polacy na całym świecie zjednoczyli się podczas akcji #mojaflaga w ramach Programu «Niepodległa» polegającej na wywieszeniu polskiej flagi w miejscu ich zamieszkania.

W akcję włączyło się także Polskie Centrum Kultury i Edukacji im. prof. Mieczysława Krąpca w Tar-

nopolu. Po raz pierwszy od 1939 r. biało-czerwona flaga została uroczystie powieszona na budynku, gdzie obecnie mieści się siedziba organizacji.

Piotr Fryz,
PCKEi im. prof. Mieczysława Krąpca w Tarnopolu

2 травня Польський центр культури та освіти імені професора Мечислава Кромпця в Тернополі відзначив День прапора Республіки Польща та День Полонії та поляків за кордоном.

Кожного року польська громада Тернополя шанує ці свята та День Конституції 3 травня. Цьогоріч поляки в цілому світі об'єдналися під час акції «Мій прапор» у рамках програми «Незалежна», яка полягала в тому, що вони вивішували польський прапор в осередках свого проживання.

Узяв у ній участь і Польський центр культури та освіти імені професора Мечислава Кромпця в Тернополі. Вперше з 1939 р. біло-червоний стяг був урочисто встановлений на будівлі приміщення, де зараз міститься організація.

Петро Фриз,
ПЦКО імені професора Мечислава Кромпця в Тернополі

Świecie pomaga

Ze Świecia do Dubna przybył jeszcze jeden samochód, który będzie służył obrońcom Ukrainy. Poza tym w drugim dniu prawosławnych Świąt Wielkanocnych w kościele pw. Chrystusa Króla w tym polskim mieście dla ukraińskich uchodźców zorganizowano nabożeństwo, które odprawił ksiądz prawosławny.

Całe przedsięwzięcie związane z zakupem samochodu dla ukraińskich żołnierzy wsparły materialnie rodziny Husaków, Kłymczuków, Owsijuków i Straszaków z Dubna oraz ks. dziekan Waldemar Wenta, proboszcz parafii pw. Chrystusa Króla w Świeciu (woj. kujawsko-pomorskie).

Auto znalazł Szymon Kmieć ze Świecia, który przejrzał dziesiątki pojazdów poszukując najbardziej odpowiedniego dla potrzeb żołnierzy. Następnie sam pokonał 100 km, żeby je kupić. Potem sprawdził je i przygotował do dalszej podróży.

Jest to już kolejny samochód, który przybył do Dubna ze Świecia. O jednym z nich pisaliśmy w poprzednim numerze «Monitora Wołyńskiego».

Poza tym z inicjatywy Zuzanny Lewickiej-Burek ze Społecznego Komitetu Pomocy Ukrainie ks. dziekan Waldemar Wenta w drugim dniu prawosławnych Świąt Wielkanocnych zaprosił do kościoła ukraińskich uchodźców.

Wielkanocne nabożeństwo zostało tu odprawione przez ks. Mariusza Radziwon, proboszcza parafii prawosławnej św. Mikołaja Cudotwórcy w Bydgoszczy. Przybyły na niego przeważnie mamy z dziećmi, które obecnie przebywają na terenie Świecia i okolic.

Zaczynając mszę ks. Mariusz Radziwon zaprosił wszystkich zgromadzonych – katolików, grekokatolików i prawosławnych – do wspólnej modlitwy. Po nabożeństwie poświęcił koszycki z paskami i innymi świątecznymi pokarmami.

Ukraińcy wyrazili wdzięczność za możliwość wzięcia udziału we wspólnym nabożeństwie.

Tekst i zdjęcie: Jana Kłymczuk,
Dubieńskie Towarzystwo Kultury Polskiej

Свєцє допомагає

Зі Свєця до Дубна привезли ще один автомобіль, який слугуватиме захисникам України. До того ж у другий день православного Великодня в костелі Ісуса Христа, Царя Всесвіту в цьому польському місті для українських біженців провели святкове богослужіння, яке відправив православний священник.

парафії Ісуса Христа, Царя Всесвіту у Свєці (Куявсько-Поморське воєводство).

Знайшов авто Шимон Кмець із міста Свєця, який передивився десятки автомобілів, щоб обрати найбільш відповідний для потреб солдатів, та сам їздив за 100 км, щоб його придбати. Згодом він же привів його у належний стан та підготував до подальшої подорожі.

Це вже не перший автомобіль, доставлений зі Свєця до Дубна. Про один із них ми писали в минулому номері «Волинського монітора».

До того ж з ініціативи Зузанни Левицької-Бурек із Громадського комітету допомоги Україні отець-декан Вальдемар Вента у другий день православних Великодніх свят запросив до храму Ісуса Христа, Царя Всесвіту українських біженців.

Пасхальний молебен для вірян провів отець Маріуш Радзівон, парох православної парафії Святого Миколая Чудотворця у Бидгощі. На богослужіння прибули мами з дітками зі Свєця та околлиць, із різних осередків, у яких зараз проживають.

Розпочинаючи службу, отець Маріуш Радзівон запросив усіх присутніх – римо-католиків, греко-католиків та православних – до спільної молитви. Після богослужіння він посвятив кошики з пасками та іншими святковими наїдками. Українці висловлювали вдячність за можливість долучитися до спільної святкової служби.

Текст і фото: Яна Климчук,
Дубенське товариство польської культури

Memorandum o współpracy

Wołyńska Obwodowa Administracja Wojskowa, Zrzeszenie Ukraińskiego Biznesu w Polsce oraz PKP Cargo Connect podpisały Memorandum o współpracy przy transportowaniu pomocy humanitarnej dla Ukrainy.

Zawarcie umowy miało miejsce 28 kwietnia podczas XV Międzynarodowego Forum «Polsko-Ukraińskie Dni Biznesowe», które odbyło się w Warszawie – podaje Wołyńska Obwodowa Administracja Wojskowa.

W jubileuszowym Forum zdalnie uczestniczył Jurij Hupało, zastępca przewodniczącego Wołyńskiej Obwodowej Administracji Wojskowej.

Głównym tematem obrad była jak najszybsza odbudowa Ukrainy oraz wsparcie międzynarodowe na rzecz sprawnej jej funkcjonowania dzisiaj, w warunkach rosyjskiej inwazji.

Aby zjednoczyć w tym celu biznes ukraiński i polski, Wołyńska Obwodowa Administracja Wojskowa zaproponowała podpisanie Memorandum o Współpracy ze Zrzeszeniem Ukraińskiego Biznesu w Polsce oraz PKP Cargo Connect.

«Memorandum podpisano w celu stworzenia podstaw dla współpracy wszystkich stron w warunkach rosyjskiej inwazji» – podaje Zrzeszenie Ukraińskiego Biznesu w Polsce.

W ramach memorandum PKP Cargo Connect udostępni bezpłatnie część terminalu kolejowego w Dorohusku na rzecz pomocy dla Ukrainy. Będzie w nim przyjmowana, przeładowywana i transportowana stąd dalej pomoc humanitarna. Umowa przewiduje również koordynowanie działalności wolontariuszy i urzędów państwowych, gromadzenie pomocy humanitarnej oraz jej sprawną odprawę celną.

Memorandum będzie obowiązywać przez okres stanu wojennego w Ukrainie.

MW
Fot. Wołyńska Obwodowa Administracja Wojskowa

Uгода була підписана 28 квітня під час XV Міжнародного форуму «Польсько-українські дні бізнесу», який відбувся у Варшаві. Про це повідомляє Волинська обласна військова адміністрація.

У ювілейному форумі в режимі онлайн узяв участь Юрій Гупало, заступник голови Волинської облдержадміністрації.

Головною темою заходу стало якнайшвидше відновлення України та міжнародна підтримка для забезпечення життєдіяльності країни у складних умовах російської військової агресії.

Аби об'єднати український і польський бізнес та продвинути міжнародну підтримку, Волинська ОВА стала ініціатором підписання Memorandumu pro співпрацю з Асоціацією українсько-го бізнесу в Польщі та фірмою PKP Cargo connect.

«Memorandum підписано з метою визначення основ для співпраці між сторонами у зв'язку зі збройною агресією», – повідомляє Асоціація українського бізнесу в Польщі.

У межах memorandumу фірма PKP Cargo Connect надасть Україні в безплатне користування частину залізничного терміналу в Дорогуську. Тут прийматимуть, відвантажуватимуть і звідси транспортуватимуть далі гуманітарну допомогу. Угода передбачає також координацію діяльності волонтерів і державних установ, збір гуманітарної допомоги та її митне оформлення.

Memorandum підписано на період воєнного стану в Україні.

ВМ
Фото: Волинська обласна військова адміністрація

Меморандум про співпрацю

Волинська обласна військова адміністрація, Асоціація українського бізнесу в Польщі та фірма PKP Cargo connect підписали Меморандум про співпрацю у сфері транспортування гуманітарної допомоги для України.

Dziedzictwo pijarów na Wołyniu

Спадщина піарів на Волині

Niedawno ukazała się monografia Rusłany Szeretiuk i Nadii Stokołos «Dziedzictwo artystyczne zakonu pijarów na Wołyniu». To już druga książka o spuściznie pijarów wydana przez tandem autorek.

Нещодавно побачила світ монографія «Мистецька спадщина ордену піарів на Волині» Руслани Шеретюк і Надії Стоколос. Це вже друга книга тандему авторок про спадщину ордену піарів.

Pierwszą wspólną monografię o Zakonie Kleryków Regularnych Ubogich Matki Bożej Szkół Pobożnych pt. «Pietas et Litterae (Pobożność i Nauka). Spuścizna kulturowo-oświatowa zakonu pijarów na Wołyniu (koniec XVII – pierwsze trzydziestolecie XIX w.)» uczone z Wołynia opublikowały jeszcze w 2018 r. Nie bez powodu w nazwie została wykorzystana łacińska dewiza zakonu pijarów – jest to studium na temat działalności szkół pijarskich, a wychowanie i edukacja młodzieży jest charyzmatem tego zakonu katolickiego. Książka ta zwyciężyła w dorocznym «Ogólnoukraińskim konkursie na najlepszą monografię, opracowanie, podręcznik, beletrystykę i prace naukowe, które zyskały uznanie w środowisku naukowym i edukacyjnym – 2019».

Nowa pozycja, czyli «Dziedzictwo artystyczne zakonu pijarów na Wołyniu», jak wskazuje jej nazwa, opowiada o dorobku kulturalno-artystycznym tego zakonu na Wołyniu, a mianowicie w pijarskich ośrodkach w Dąbrowicy, Lubieszowie i Międzyrzeczu Koreckim.

«Z historii Kościoła rzymskokatolickiego w Ukrainie w całości, a na Wołyniu z osobną, praktycznie nie ma kompleksowych, bezstronnych nowoczesnych badań naukowych. Spowodowane to jest wieloma czynnikami. Dlaczego interesuje nas ten temat? Bo jest niezwykle ciekawy, a zakres działalności zakonów rzymskokatolickich w Ukrainie pozostaje bardzo słabo zbadany. Poczucie bycia odkrywcą jest wspaniałe» – mówi dr hab. w zakresie historii Rusłana Szeretiuk, profesor na Państwowym Uniwersytecie Humanistycznym w Równem.

«Temat pijarów nie jest dla mnie przypadkowy. Kiedyś brałam udział w ekspedycjach w celu zbadania porzuconych miejsc kultu religijnego w obwodzie rówieńskim, wtedy wykorzystywałam eufemizm «zdięty z ewidencji». Podczas jednej z takich wypraw nie dostałam się do środka kościoła w Dąbrowicy, nie mogliśmy wejść, kto ma klucze. A ja bardzo interesowałam się tym kościołem. Oprócz tego, moja działalność – przez 21 lat pracowałam w Rówieńskim Obwodowym Muzeum Krajoznawczym – była z tym związana. Także uczniowie z Małej Akademii Nauk pisali pod moim kierownictwem pracę o tej tematyce. Czyli wiedziałam, że mam wiele pytań bez odpowiedzi i że jest to mój temat» – opowiada dr hab. w zakresie historii Nadia Stokołos, profesor w Katedrze Filozofii, Teologii i Historii Kościoła w Kijowskim Instytucie Humanistycznym.

Badanie działalności zakonu pijarów na Wołyniu jest trzecim dużym wspólnym projektem autorek w ciągu ostatnich 15 lat. Współpraca rozpoczęła się od pracy doktorskiej, którą Rusłana Szeretiuk obroniła pod kierunkiem Nadii Stokołos. Następnie w 2011 r. powstała wspólna monografia «Dramat Kościoła. Historia likwidacji Kościoła grekokatolickiego w Imperium Rosyjskim i wykorzenienia jego dziedzictwa duchowego i kulturowego», która odbiła się echem w kręgu naukowych tak mocno, że musiała nawet w 2012 r. być powtórną publikowaną, i to nawet w dużym nakładzie. Na dzisiaj, jak mówią autorki, trudno nawet podać dokładną liczbę wspólnych artykułów naukowych. Aktualnie w ramach projektu «pijarskiego» trwają prace nad badaniem życia i twórczości wybitnego, ale prawie nieznanego w Ukrainie, utalentowanego polskiego artysty Karola Łukasza Hübla. W «Dziedzictwie artystycznym zakonu pijarów na Wołyniu» poświęcono mu osobny rozdział. Zakonnik ten pracował m.in. w klasztorach Lubieszowa i Dąbrowicy. To właśnie w Dąbrowickim kościele pw. Świętego Jana Chrzciciela zachował się jedyny fresk Hübla na Wołyniu.

Według Rusłany Szeretiuk w trakcie pracy nad monografią przetestowała dostępne zasoby ukraińskie – w Centralnym Państwowym Archiwum Historycznym Ukrainy w Kijowie, Państwowym Archiwum w Obwodzie Wołyńskim oraz w Obwodzie Rówieńskim. W 2017 r. uzyskała stypendium Muzeum Historii Polski w Warszawie, więc kontynuowała badania w polskich bibliotekach, a także w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie, Archiwum Narodowym w Kra-

owie, Archiwum Nauki Polskiej Akademii Nauk i Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie.

«Pracowałyśmy nad książką przez trzy lata – pisaliśmy przez dwa lata, jeszcze rok zajęło łamanie i sprawdzanie szczegółów. Ze względu na okoliczności chcieliśmy wydać książkę tylko w wersji elektronicznej, a papierową odłożyć na lepsze czasy. Potem postanowiłyśmy jednak nie zwlekać. Wierzymy i jesteśmy pewne, że ta publikacja będzie potrzebna – w turystyce, krajoznawstwie, historii sztuki» – mówi Nadia Stokołos.

«Szczególnie ważne było dla nas odnalezienie i ukazanie wpływow sztuki zachodnioeuropejskiej na sztukę ukraińską i kształtowanie się ukraińskiego baroku, uwidocznienie tej jedności europejskiej przestrzeni kulturalno-artystycznej. W końcu byliśmy w Europie, jesteśmy Europą. Chcieliśmy także pokazać szerokie wpływy polskiej sztuki baroku na życie duchowe, kulturalne i gospodarcze rdzennej, przeważnie grekokatolickiej, ludności» – kontynuuje Nadia Stokołos. «To były wpływy sztuki muzycznej i teatralnej, wpływy estetyki pijarów, które ukształtowały też naszą przestrzeń estetyczną. A także... ogrody botaniczne zakonu pijarów, których marne pozostałości zachowały się do dziś. Ukraińska sztuka ogrodnicza wiele zawdzięcza m.in. zakonowi pijarów. Zakonnicy uczyli ogrodników, przywozili materiał botaniczny z całego świata. M.in. rośliny z naszego ogrodu botanicznego w Dąbrowicy są teraz częścią Parku Maryjńskiego w Kijowie» – zaznacza autorka monografii.

Na wewnętrznej stronie okładki cytowano słowa Pawła Żółtowskiego, a kończy publikację wypowiedź Mirosława Popowicza. Nadia Stokołos powiedziała, że jako asystentka brała udział we wspólnych wyprawach ze znanym lwowskim badaczem świętyń ukraińskich, dr hab. w zakresie historii sztuki Pawłem Żółtowskim. «Zwiedził sa-

pedicji jak i nie potrafiła wśrodku kostelny w Dąbrowicy, mi nie змогли знайти, в кого були ключі. А цей костел мене дуже цікавив. А ще моя робота – я пропрацювала 21 рік у Рівненському обласному краєзнавчому музеї – була із цим пов'язана. Мої учні з Малої академії наук писали роботу на близьку тематику. Я знала, що в мене самої багато запитань, на які я не знаю відповіді, і що це – моя тема», – ділиться Надія Стоколос, докторка історичних наук, професорка кафедри філософії, теології та історії церкви Київського гуманітарного інституту.

Зазалом вивчення діяльності ордену піарів на Волині – вже третій спільний великий проект науковиць за останні понад 15 років. А почалася співпраця з кандидатської дисертації, яку Руслана Шеретюк захищала під керівництвом Надії Стоколос. Згодом була спільна монографія 2011 r. «Драма Церкви. До історії скасування Греко-Уніатської Церкви в Російській імперії та викорінення її духовно-культурних надбань», яка викликала резонанс у наукових колах, довелося їй навіть перевидати у 2012 r., і то не малим тиражем. Кількість спільних статей на цей час, за словами дослідниць, навіть приблизно поррахувати важко. Зраз у рамках «піарського» проекту вже триває робота над дослідженням життя і творчості видатного, проте майже невідомого в Україні, обдарованого польського митця Кароля Гюбеля. У «Мистецькій спадщині ордену піарів на Волині» йому присвячено окремий підрозділ. Цей монах творив, зокрема, в любешівському у дубровицьких костелах. Саме в дубровицькому храмі Святого Іоана Хрестителя збереглася єдина на Волині фреска Гюбеля.

Як пригадає Руслана Шеретюк, у процесі роботи над монографією вона досліджувала доступні українські архіви: Центральний державний історичний архів України в Києві, Державні архіви Волинської та Рівненської областей. У 2017 r. науковиця виграла грант від Музею історії Польщі у Варшаві, тож продовжила свої дослідження в польських бібліотеках, а також у Головному архіві давніх актів у Варшаві, Національному архіві у Кракові, архіві науки Польської академії наук і Польської академії мистецтв у Кракові.

«Три роки ми працювали над книгою: два роки писали, рік оформлювали, вичитували, з'ясували деталі. Через обставини хотіли зробити лише електронну версію, відкласти книгу до кращих часів. А потім зрозуміли, що ліпше не відкладати. Ми віримо і впевнені, що ця публікація буде потрібною – в туризмі, краєзнавстві, мистецтвознавстві», – розповідає Надія Стоколос.

«Для нас було важливо знайти і показати лінії впливу західноєвропейського мистецтва на українське мистецтво і на становлення українського бароко, показати цю єдність європейського культурно-мистецького простору. Адже ми були в Європі, ми є Європою. А ще – продемонструвати широкі впливи польського барокового мистецтва на духовно-культурне та господарське життя автохтонного, переважно греко-католицького, населення», – продовжує науковиця. «Це були впливи музичного і театрального мистецтва, впливи піарської естетики, які формували і наш естетичний простір. А також... ботанічні сади ордену піарів, мізерні рештки яких іще збереглися. Українське садове мистецтво дуже багато в чому завдячує ордену піарів. Клірики вчили садівників, звозили зі всього світу ботанічний матеріал. Так, рослини з нашого ботанічного саду в Дубровиці тепер є частиною Маріїнського саду в Києві», – ділиться авторка монографії.

На внутрішній стороні обкладинки вміщено цитату Павла Жолтовського, а закінчує публікацію висловлювання Мирослава Поповича. Як розкаже Надія Стоколос, із відомим львівським дослідником храмів України, доктором мистецтвознавства Павлом Жолтовським вона брала участь у спільних експедиціях як асистентка. «Він самотужки – пішки, велосипедом, рейсовими автобусами – об'їздив майже

Першу спільну монографію про Орден регулярних убогих кліриків Матері Божої благочестивих шкіл «Pietas et Litterae (Благочестя та освіта). Культурно-освітня діяльність ордену піарів на Волині (кінець XVII – перша третина XIX ст.)» волинські науковиці видали ще 2018 r. Латинський девіз ордену піарів вивисено в назву не дарма – це дослідження присвячено діяльності піарських навчальних закладів, а саме виховання і навчання молоді є покликанням цього католицького ордену. До речі, публікація стала переможницею щорічного всеукраїнського «Конкурсу на найкращу монографію, навчальний посібник, підручник, художню літературу і наукові праці, які отримали визнання серед наукової та освітянської спільноти – 2019».

Нова робота «Мистецька спадщина ордену піарів на Волині», як говорить назва, розповідає про культурні здобутки цього ордену на Волині, а саме в його осередках у Дубровиці, Любешеві та Великих Межирічах.

«З історії Римо-католицької церкви і в Україні в цілому, і на Волині зокрема практично немає цілісних, комплексних, незаангажованих сучасних наукових студій. Це пов'язано з низкою чинників. Чому ми зацікавилися саме цією темою? Тому що вона надзвичайно цікава, а царина діяльності римо-католицьких орденів в Україні маловивчена. Відчуття першопродійця – прекрасне відчуття», – розповідає докторка історичних наук, професорка Рівненського державного гуманітарного університету Руслана Шеретюк.

«Тема піарів для мене дуже не випадкова. Свого часу я брала участь в експедиціях з обстеження покинутих напризволяще культових приміщень Рівненської області, тоді вони називалися «зняті з реєстрації». Під час такої екс-

ПРАСА // РОБОТА

Вакансії в Луцьку

Посада	З/П	Вимоги / Роботодавець	Посада	З/П	Вимоги / Роботодавець	Посада	З/П	Вимоги / Роботодавець
Лікар загальної практики-сімейний лікар	20 000	Здійснення прийому хворих відповідно до графіку; проводити загальне та клінічне обстеження хворих, вести медичну документацію, забезпечувати необхідний рівень обстеження пацієнтів у відповідності до стандартів якості діагностично-лікувального процесу, призначати відповідне лікування	Інженер	15 000	Інженер с/г техніки; обслуговування с/г техніки вітчизняного виробництва, комп'ютеризованих сівалок та тракторів іноземного виробництва; проведення робіт по модернізації і підвищенню економічності ремонтного обслуговування техніки; закупівля запчастин	Головний бухгалтер	12 000	Організація та ведення бухгалтерського та податкового обліку. Контроль за фінансовою та податковою звітністю. Управлінський облік. Знання 1С 8 версія, Медок. Оптимізація всіх бухгалтерських процесів. Заробітна плата + бонуси. Фірма займається продажем кормів для тварин
Лікар-терапевт	20 000	Здійснення прийому хворих відповідно до графіку; проводити загальне та клінічне обстеження хворих, вести медичну документацію, забезпечувати необхідний рівень обстеження пацієнтів у відповідності до стандартів якості діагностично-лікувального процесу, призначати відповідне лікування	Інженер-програміст	15 000	Робота в OpenCart 2, 3 інтернет-магазин (компанія займається продажем запчастин для автомобілів)	Машиніст висікально-пакувального агрегата	12 000	Забезпечує своєчасний та якісний випуск гофрованих коробок, керує роботою висікально-пакувального станка, відповідає за його справність.
Майстер з діагностики та налагодження електронного устаткування автомобільних засобів	15 400	Обов'язки слюсаря-електрика; діагностика, ремонт електрообладнання вантажних автомобілів ЗІЛ, УРАЛ, КАМАЗ, КРАЗ; мати досвід роботи з ремонту автомобільної техніки	Менеджер (управитель) із збуту	15 000	Менеджер з продажу автозапчастин. Підбір та продаж автозапчастин з максимальною вигідною для клієнта. Вивчення ринку. Прийом замовлень та спілкування з клієнтами (в офісі, по телефону, електронна пошта та ін.) Відмінне знання будови автомобілів, запчастин та комплектуючих зарубіжного виробництва. Розуміння роботи TECDOC, оригінальних каталогів (обов'язково). Вміння підбирати запчастини, знати взаємозамінність	Машиніст екскаватора	10 166	Керує одноковшовим екскаватором з ковшем місткістю до 0,4 м куб. під час виконання розкривних, видобувних, переєкспаваційних, зачищувальних, відвальних та вантажно-розвантажувальних робіт; забезпечує технічно правильне розроблення вибою та ефективне використання екскаватора; заправляє горючими та мастильними матеріалами дизельний екскаватор; наявність посвідчення
Слюсар з ремонту колісних транспортних засобів	15 400	Обов'язки моториста; ремонт двигунів вантажних автомобілів ЗІЛ, УРАЛ, КАМАЗ, КРАЗ; мати досвід роботи з ремонту автомобільної техніки	Майстер служби (промисловість)	14 020	Проводить керівництво при виконанні ремонту і експлуатації контрольно-вимірювальних приладів та автоматики; забезпечує роботу КВПтаА згідно правил котлонадзора, правил безпеки в газовому господарстві, режимних карт, ПТБ і ПТЕ електроустановок; впроваджує у виробництво заходи по економії ПЕР	Бухгалтер	10 000	Знання обліку ПДВ, нарахування податкового зобов'язання з ПДВ, облік реалізації. Знання версії 1С 7.7, Медок, калькуляція товару.
Слюсар з ремонту устаткування теплових мереж	15 028	Виконує складальні, реконструктивні та монтажні роботи середньої складності на трубопроводах, такажні роботи з вертикального й горизонтального переміщення вузлів та елементів за допомогою вантажопідійомних механізмів і спеціальних пристроїв; проводить пневматичне випробування трубопроводів і запірної арматури, шурфування підземних комунікацій на перетині з тепловими мережами, робить піщану або щебеневу набивку під асфальт під час ремонту теплотриси	Менеджер (управитель)	14 000	Контент-менеджер. Наповнення та редагування сайту підприємця (компанія займається продажем запчастин для автомобілів), перевірка та виправлення помилок. Пошук по каталожному номеру. Знання будови автомобілів, запчастин та комплектуючих зарубіжного виробництва. Розуміння роботи TECDOC, оригінальних каталогів (обов'язково). Вміння підбирати запчастини, знати взаємозамінність. Знання основ пошуку в інтернеті	Водій автотранспортних засобів	10 000	Виконувати перевезення вантажів 20 тонн за кордон (Німеччина, Голландія, Бельгія); мати посвідчення водія категорії С, Е; біометричний паспорт або шенген-віза
Агроном	15 000	Виконання заходів з підвищення врожайності сільськогосподарських угідь, родючості ґрунтів; раціонального використання робочої сили, сільськогосподарської техніки, правильного застосування органічних та мінеральних добрив, пестицидів, регуляторів росту рослин	Сестра медична (брат медичний)	13 800	Сестра медична з трансплантології. Допомога лікарю при проведенні операцій. Підготовка інструментів та допоміжного матеріалу	Головний бухгалтер	10 000	Промисловість, виробництво. Впевнений користувач: 1С 7.7, MS Office. Ведення податкового обліку за ПДВ, підготовка звітної документації, складання декларації ПДВ. Умови роботи: 8:30-17:00 (субота, неділя - вихідні)
Водій автотранспортних засобів	15 000	Здійснювати міжнародні вантажні перевезення до країн Європи. Наявність закордонного біометричного паспорта, картки водія, чіп-карти	Оператор заправних станцій	13 000	Відпуск палива (бензин, газ), проведення інкасації, звітність. Слідкувати за справністю паливно-роздавальних кранів та іншого інвентарю. Підтримувати робоче місце та закріплену за ним територію в належному стані	Дизайнер меблів	10 000	Розробляти графічний контент на веб-ресурси; розробляти і адаптувати дизайн меблів; розробляти макети календарів, блокнотів, щоденників, пакетів і різної сувенірної продукції; здійснювати фотозйомку меблів, обробляти фотографії; малювати графічні схеми та інструкції; професійний рівень володіння графічними редакторами Adobe Photoshop, Adobe Illustrator, Adobe InDesign, Adobe Acrobat, Adobe Premier, Sony Vegas; наявність портфоліо
Водій автотранспортних засобів	15 000	Кругорейсові поїздки по міжнародних та українських маршрутах на вантажному автомобілі тягач з н.п. тентовим (20 т., 5 т.). Наявність категорії СЕ	Слюсар з контрольно-вимірювальних приладів та автоматики (електромеханіка)	12 845	Налаштовує та налагоджує устаткування електроавтоматики; визначає дефекти приладів та усуває їх; складає та монтує складні схеми з'єднань; ремонтує, регулює, випробовує, юстирує, монтує і здає складні електромагнітні, електродинамічні, електроелектронні та інші прилади з підганянням та доведенням відповідних деталей та вузлів	Електрогазоварник	10 000	Зварювання, гнуття, виготовлення різноманітних оснасток для продуктивної роботи; вміння працювати із напівавтоматом, читати технологічні креслення; досвід роботи у сфері зварювання аргоном
Водій автотранспортних засобів	15 000	Перевезення вантажів по Європі (Німеччина, Нідерланди, Бельгія), тягач з напівприцепом, тент	Електрослюсар (слюсар) черговий та з ремонту устаткування	12 500	Забезпечення безперебійного виробничого процесу; своєчасне виявлення неполадок в роботі, визначення ризику стану, безаварійної та надійної роботи обслуговування пристроїв і електроустаткування; проводить планово-попереджувальний ремонт електричної частини устаткування; робота на елеваторі з зерносушильним комплексом	Електромеханік з ліфтів	10 000	Обслуговування ліфтового обладнання; капітальні ремонти, монтаж; робота в шахті ліфтів на висоті; знання в електротехніці; мати допуск до 1000 Вт
Головний енергетик	15 000	Контроль за ефективним використанням паливно-енергетичних ресурсів ТРЦ, ведення технічної документації, заключення договорів						
Головний механік	15 000	Обов'язки головного механіка із вантажних автомобілів. Ведення та супровід парку автотранспортного підприємства, вантажні автомобілі 2-20 т. тягачі та вантажівки і напівприцепи. Діагностика та ремонт вантажівок та всіх їхніх вузлів та обладнання						

За детальною інформацією звертайтеся до Луцького міського центру зайнятості:
 43021 м. Луцьк, вул. Ярошука, 2;
 тел.: +38(03322) 72-72-58, 72-81-49

Оголошення

Програма Anders NAWA

Національне агентство академічних обмінів Польщі (NAWA) оголосило прийом заявок на участь у стипендійній програмі для Полонії імені генерала Владислава Андерса, яка дає можливість навчатися на бакалавраті або в магістратурі одного з польських вищих навчальних закладів.

Anders NAWA – це стипендійна програма, скерована до молоді польського походження, яка прагне навчатися польською мовою на стаціонарі на бакалавраті або в магістратурі одного з польських вищих навчальних закладів.

Цього року NAWA розширила групу осіб, які можуть навчатися в рамках програми. Раніше вступати в магістратуру могли лише особи, які мали задокументоване польське походження або Карту поляка. Тепер подати заявку на участь у програмі можуть також особи, які мають польське громадянство чи громадянство іншої держави, які здобували середню освіту та ступінь бакалавра за межами Польщі. Із минулого року такою можливістю могли скористатися тільки ті, хто вступав на бакалаврат та безперервни магістерські студії.

У рамках програми NAWA пропонує щомісячні стипендії розміром від 1250 до 1700 злотих залежно від рівня навчання.

Учасники програми мають можливість навчатися на річному підготовчому курсі зі стипендією NAWA перед початком навчання в польському внз. Мета курсу – покращення рівня знань із польської мови та профільних предметів, пов'язаних із майбутньою спеціальністю.

Заявку потрібно подати польською мовою через портал NAWA (<https://programs.nawa.gov.pl/login>):

– на навчання на бакалавраті або безперервних магістерських студіях: до 15.00 польського часу 15 липня 2022 р.;

– на навчання в магістратурі: до 15.00 польського часу 12 травня 2022 р.

Детальну інформацію можна знайти тут: <https://nawa.gov.pl/nawa/aktualnosci/anders-nawa-szansa-dla-zdolnej-mlodziezy-o-polskich-korzeniach-na-laczynosc-z-krajem>.

Джерело: nawa.gov.pl

- STUDIA I STOPNIA LUB JEDNOLITE STUDIA MAGISTERSKIE I STUDIA II STOPNIA
- STYPENDIA 1250 – 1700 ZŁ MIESIĘCZNIЕ
- KURS PRZYGOTOWUJĄCY DO STUDIÓW
- ZWOLNIENIE Z OPŁAT W UCZELNIACH PUBLICZNYCH
- NABÓR:

Święta Wielkanocne w Horochowie

Великодні свята в Горохові

Zmartwychwstanie Pana Jezusa Chrystusa jest najważniejszym wydarzeniem roku liturgicznego, dlatego w tych dniach w kościołach katolickich odbywają się specjalne liturgie, które zbiorowo nazywane są «Triduum Wielkanocnym». Mieszkańcy Horochowa uczcili mękę, śmierć i zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa w nowo wybudowanej kaplicy.

Воскресіння Господа Ісуса Христа – найважливіша подія літургійного року, тому в ці дні в католицьких храмах відбуваються особливі богослужіння, які мають спільну назву «Пасхальне тридення». Горохівчани вшанували муки, смерть і воскресіння Ісуса Христа в новозбудованій каплиці.

Liturgię w parafii pw. Wniebowstąpienia Pańskiego i bł. ks. Władysława Bukowińskiego w Horochowie celebrował ksiądz Marcin Ciesielski. Ponieważ budowa kościoła wciąż trwa, parafianie zmuszeni są do gromadzenia się w tymczasowej kaplicy. I choć nie jest wykończona, nie przeszkodziło to wiernym w radosnym obchodzeniu Wielkanocy.

Kiedyś w miasteczku był kościół, lecz został rozebrany w latach 1950. z rozkazu władz radzieckich, a w 1973 r. sowieci zburzyli też cmentarz katolicki. Po odzyskaniu przez Ukrainę niepodległości miejscowi katolicy gromadzili się na nabożeństwach w dzierżawionych przez Stowarzyszenie Kultury Polskiej imienia Ewy Felińskiej salach Horochowskiej Szkoły Sportowej. Przez 25 lat zabiegali o pozwolenie na budowę własnego kościoła. 5 października 2019 r. ordynariusz diecezji łuckiej biskup Witalij Skomarowski poświęcił plac budowy na terenie dawnego cmentarza katolickiego. Świątynia, wznoszenie której jeszcze trwa, będzie pod wezwaniem błogosławionego księdza Władysława Bukowińskiego, proboszcza łuckiej katedry Świętych Apostołów Piotra i Pawła, więźnia sowieckich łagrów, Apostoła Kazachstanu, beatyfikowanego w 2016 r.

MW
Fot. Wołodmyr Popławec

Bogoslужіння звершував настоятель горохівської парафії Вознесіння Господнього і блаженного отця Владислава Буковинського, отець Марцін Цесельський. Оскільки будівництво храму ще триває, парафіяни змушені збиратися в тимчасовій каплиці. І хоч вона необлаштована, це не заважало вірянам радісно зустрічати Великодні свята.

Колись у містечку був свій костел, проте його в 1950-х рр. розібрала радянська влада, а в 1973 р. було ліквідовано і католицький цвинтар. Після здобуття Україною незалежності місцеві католики збиралися в орендованих Товариством польської культури імені Еви Фелінської приміщеннях Горохівської спортивної школи. 25 років вони добивалися дозволу на будівництво власного храму і 5 жовтня 2019 р. єпископ-ординарій Луцької дієцезії Віталій Скомаровський освятив будівельний майданчик на місці, де колись було католицьке кладовище. Храму, будівництво якого ще триває, надали ім'я Владислава Буковинського – параха луцького кафедрального собору Святих Апостолів Петра і Павла, в'язня радянських таборів, Апостола Казахстану, беатифікованого у 2016 р.

ВМ
Фото: Володимир Поплавец

...oraz w Dubnie

W trakcie Triduum Paschalnego dubieńscy katolicy modlili się o pokój, wspominając w swojej modlitwie tych, którzy ucierpieli w wyniku wojny. Do kościoła przychodzili codziennie: w Wielki Czwartek, Wielki Piątek oraz Wielką Sobotę.

Zwracając się do wiernych ks. Grzegorz Owazany, proboszcz parafii pw. Świętego Jana Nepomucena, mówił o tym, że naród ukraiński przeżywa obecnie swoją Golgotę. Zaznaczył również, że z powodu wywołania przez Rosję pełnoskalowej wojny Wielki Post w tym roku rozpoczął się tak naprawdę tydzień wcześniej.

Podczas uroczystej sobotniej mszy dubieńscy wierni prosili Chrystusa, aby wzmacniał ich wiarę w jak najszybsze zwycięstwo dobra nad złem.

Tekst i zdjęcie: Jana Kłymczuk,
Dubieńskie Towarzystwo Kultury Polskiej

Katolicy u Dubni під час пасхального тридення молилися за мир, згадуючи в молитві всіх тих, хто постраждав від війни. До храму вони приходили щодня напередодні Великодня.

Під час проповідей отець Гжегож Оважани, парох парафії Святого Йоана Непомука, говорив про те, що український народ переживає нині свою Голгофу. Він також зазначив, що цього року піст в Україні піст почався тиждень раніше, коли Росія почала повномасштабну війну.

На урочистій пасхальній службі дубенські віряни просили Христа, щоб посилив у них віру і надію на якнайшвидшу перемогу добра над złem.

Tekst i фото: Яна Климчук,
Дубенське товариство польської культури

...та Дубні

Проект підтримує Канцелярія голови Ради міністрів РП у рамках конкурсу «Полонія та поляки за кордоном 2021».
Проект «Польські медіа в Україні 2021–2022» реалізує фундація «Свобода і демократія»

Публікація відображає лише погляди автора/авторів
і не представляє офіційну позицію Канцелярії голови Ради міністрів РП

Projekt wspierany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2021

Projekt „Polskie media na Ukrainie 2021-2022” realizowany
przez Fundację Wolność i Demokracja

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora/ów i nie może być utożsamiana
z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Wydawca/Видавець: ГО «Волинський монітор»
Zespół redakcyjny/Редакційна колегія:
Walenty WAKOLUK/Валентин ВАКОЛЮК
Natalia DENYSIUK/Наталія ДЕНИСЮК
Wiktor JARUCZYK/Віктор ЯРУЧИК
Anatolij OLICH/Анатолій ОЛІХ

Główny редактор: Валентин ВАКОЛЮК
Коректори: Ольга ШЕРШЕНЬ, Пётр КОВАЛІК
Співпраця: Ядвіга ДЕМЧУК, Уршуля ОБЕРДА
Технічний редактор: Анатолій ОЛІХ
Відповідальний редактор: Олександр СВІЦА
Переклад: Світлана ПИЗА, Наталія ДЕНИСЮК

Адреса редакції:
43025 Луцьк, вул. Крилова 5/7
tel.: +38 067 709 29 49
mail: monitorwoylnski@gmail.com
facebook.com/MonitorWoylnski
twitter.com/MonitorWoylnski

Свідоцтво про реєстрацію
ВЛ № 339-73Р від 19.05.2009 р.
Тираж: 3000. Замовлення: 895
Друк: ПП «Волинська друкарня»
Луцьк, пр. Болі 27.
Друк офсетний, формат А3

Monitor
Wołyński
monitorwoylnski.com